

ΤΟ ΕΡΗΜΟΚΑΣΤΡΟ

(Συνέχεια από το περασμένο φύλλο)

κανέναν στον κ. Περιγαλίτη· ότι έπρεπε σάρκετες μεριές νάναι πιο όμοιομορφη ή γλώσσα. Γιατί το αείθε το σκάφος» στην αρχή και κάτι έδουλεύσανε, αντιπροβάλλει, πολύτεκνος» και μερικά παρόμοια χτυπούν άσκημα μέσα στην άρκετά καλή κατά τ'άλλα μετάφραση. Εύκολα όμως του τὰ συχωράει κανέναν τὰ τέτοια, όταν φτάνη στα χωρικά, εκεί δηλ. που δείχνει την ποιητική του δύναμη και ψυχή· λησμονάει τὰ μεταφραστικά του παραπατήματα, άμα διαβάξη το περίφημο χωρικό:

Έρχομαι το παλαιόν θλίβα
Και θεών παιδες μακάρων κτλ.

Ξαναζωντανεμένο με τέτοια λόγια:

Παιδιά των μακαρίων θεών και του Έρχετα άγγόνια,
Που τρισετυχημένοι ζήτ' άπ' τὰ παλιά τὰ χρόνια,
Κι άπό μιάς χώρας Ιερής κι άπόρθητης τρυγάτε
Καρπούς σοφίας τρισένδοξης, ενψ' άλαφροπατάτε,
Παντοτεινά περήφανοι σ' δλόλαμπρον αϊθέρα
Πετώντας, στών έννέα άγνών Μουσών την κατοικία,
Τών Περιδων, που, όπως λέν, έναν καιρό μητέρα
Έκει, όλες τις έγέννησε πανώρια ή 'Αρμονία'
Κι άπ' του όμορφοτεχνούμενου του Κηφισού την κοίτη
Πήρε και δροσοδόλησε τή χώρα ή 'Αφροδίτη,
Γλυκόπνοος άφρες χύνοντας' κι όπως τὸ λέν άκόμη
Φορώντας ροδοστέφανο μυρόβολο στην κόμη,
Τους έρωτές της στέλνει έδώ, κάθε σοφὸ νά εύφραίνου
Και νά βοηθούνε τους καλούς καλύτεροι νά γένουν κτλ.

* *

Κάμποσα χρόνια τώρα ρίχνονται γερὰ τὰ θεμέλια δουλειάς, που σκοπό της έχει νά μάς γνωρίση ξαναπλασμένη στη γλώσσα μας τήν άρχαία φιλολογία. Στα θεμέλια τουτὰ έβαλε κι ο Περιγαλίτης, όσο μπορούσε καλύτερα τήν πολυτίμη πέτρα του με τής «Μήδειας» τή μετάφραση.

ΝΑΙΑΣ Π. ΒΟΥΤΣΕΡΙΑΝΗΣ

Κυρία Μυλωνά: Δέν πρέπει νά με διακόψης. Μιχάλη σά μιλῶ.
Μιχάλης: Μα, κυρία, πῶς θά βρῶ τότες καιρό γιά νά πῶ τίποτα;

Έκεινη: 'Απορῶ πῶς γίνεται, τόσο συχνά μικροκάμωτοι άντρες νά παίρνουνε νταρνάνας ἴσα μ' ἐκεί πάνου.
Έκεινος: Σέρω κέγώ; ἴσως νά φοβοῦνται νά πάρουν πίσω τὸ λόγο τους.

Δασκάλα: 'Πέ μου νά 'δῶ, Νίκο, ἂν εἴχες δώδεκα δαμάσκηνα κι ὁ μικρός σου ἀδερφός σου ζητοῦσε τὸ μισό, πῶς θά σοῦ μαναν;

Νίκος (ἀμέσως): Δώδεκα!

είναι πολὺ ληπημένη. Και λέει μοναχὴ της.

— 'Η δυστυχία μου είναι πολὺ φανερή' τί μου χρησιμεύει νά ζήσω περισσότερο;

Φωνάζει τις σκλάβες της: εἶχε πάρει τὴν ἀπόφαση:

— 'Ας ἀνεδοῦμε στὴν κάμαρή μου, γιά νά βροῦμι κεί κομμάτι διασκέδαση.

Έπειτα λέει:

— Θά πεθάνω σήμερα και θά ξαναβρῶ τὸ Χαφμποῦρ στὰ οὐράνια. 'Αν είναι δῶ κανέναν που εἶν' ἀφορμή γιά τὸ χαμό του Χαφμποῦρ, θά ξεδικηθῶ, γιά τὴν μιά θά καοῦμε. 'Αν βρίσκονται μέσα στό παλάτι του βασιλιά ἀθῶποι, που χαρήκανε με του Χαφμποῦρ τὸ θάνατο, θά ξεδικηθῶ πάνου στις ἀρραβωνιαστικές του.

Βάνει φωτιά στὴν κάμαρη, που ἀνάφτει μονομιάς. 'Η πυρκαγιά ξεσπάει. Έτσι ή Σινίλδη δείχνει τὴν ἀγάπη της. 'Ο Χαφμποῦρ γυρίζει τὸ κεφάλι, ἀγναντεύει τὴν κάμαρη τῆς Σινίλδης νά καίγεται ἔλη.

— Γραβήχτε τὸ κόκκινό μου πανωφόρι κι ἀφήστε το νά πέση καταγής. Κι ἂν εἶχα δέκα ζωές στὴν έξουσία μου, δὲ θά ζητοῦσα νά τις διαφεντέψω.

'Ο βασιλιάς Σιδάρδ κοιτάζει άπ' τὸ παράθυρο· τὸ πνεύμα του εἶναι ἀνήσυχο. Βλέπει τὸ Χαφμποῦρ

'Από τότε ή συντροφιά των παιδιών άλλαξε λημέρι. Έκαμαν πρώτα λίγον καιρό ν' ἀνεδοῦν στο κάστρο, ὡς που λησμονήσαν ὅτι εἶχαν πῆξη κι' ὡς που ξανάβρε ή πρώτη ἐπιθυμία τους. 'Ομως τὸ λημέρι τους τ' ἀγαπημένο, τὴν τάπητα, τὴν ξεγράψαν γιά πάντα πειά. 'Ο βοσκὸς τὴν πῆτσει στὰ καλά και τὴν ἔκαμε δική του' και τὴν ἔκαμε νά μὴν παραλλάξη ἀπὸ μαντρί και στάλισμα γιδιών. Τῆς ἔβαλε ἀμπατή πλεγμένη με λούρες ἀπὸ λυγαριά. Πλάγι της ἴστησε τὸ δικὸ του τὸ καλύδι σκεπασμένο μ' ἀσφακίτες. 'Ολόγυρα ἔφκειασε ἴσκιους ἀπὸ χορτάρια, σκεπή των ζωντανών του. Καταμεσῆς τῆς τάπητας ἔμπηξε παλούκι μεγάλο μ' ἕνα μπότσικα στὴν κορφή, γιά τὸ καλό, καρφωμένο. Καθὼς μιὰ μέρα βρέθησαν ἐκεῖ τὰ παιδιά, σ' ὅρα που ἔλειπε ὁ βοσκὸς με τὰ τραγιά του, κ' εἶδαν αὐτὰ τῆς στάνης τὰ παράξενα συγύρια και τὰ χτύπησε ή βρώμα τῆς κοπριάς. θυμὸς μεγάλος πρώτα τῆπιασε. Χύθησαν νά μποῦν και νά χαλάσουν τὸ τσοπάνικο νοικοκυρεῖο. Τότε ὁ ἀγρίοσκυλος που ζύπνησε τὰ πῆρε στο κοντό. Και δέν εἶταν άπ' τὸ φόβο του σκυλιού, παρ' ἀπὸ λύπη κι' ἀπὸ σιχασιά που δὲ θέλησαν πειά νά ξαναϊδοῦν τὴν τάπητα. Κι' ὄσες φορές ἀνέβαιναν, πάντα κρυφά, στο κάστρο, τραβούσαν ἴσα γιά τὴ Μίνα. 'Αναβάν θειαφοκέρια, που ἔπαιρναν μαζί τους, και με βήματ' ἀφοβα τραβούσαν κ' ἔβγαίναν στὴν τρύπα. Έκειθε ἦταν εύκολο νά κατεβῶν, γιά τὴν ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα εἶχαν μαζίψη πέτρες κ' ἔκαμαν σκάλα πρόχειρη.

Τί τόπος παράξενος, δασωμένος, ἄγριος ἦταν ή Φόσσα! 'Απ' τὸνα πλευρὸ τὸ κάστρο κι' ἀπὸ τ' ἄλλο τοίχος χαμηλότερος τῆ φύλαγαν ἀπάτητη άπ' ἀνθρώπου ή ζωντόβολου ποδάρι και τὴν ἔκαναν κλεισίμα ἀνέμπατο, δλογύριστο, ἀγκαθοφραγμένο. 'Ο ἥλιος δέν ἔβλεπε τὸ βαθουλὸ ἀπλωμά της παρά λίγες ὥρες μοναχά. Τῆς ἄλλες ἴσκιος πυκνότατος χυμένοι μὲς' τῆς πατουλιές ἔκαναν τὴν μέρα νύχτα.

κρεμασμένο στὴ βαλανιδιά και τῆς Σινίλδης τὴν κάμαρη νά καίγεται. Ένας μικρὸς ἀκόλουθος στὰ κόκκινα ντυμένος τρέχει και φωνάζει:

— 'Η περήφανη Σινίλδη καίγεται στὴν κάμαρή της κ' ὄλες τις σκλάβες της.

— Ποτὲ, λέει ὁ Σιδάρδ, δὺ βασιλόπουλα δέν εἶχαν τόσο ληπητὴ μοίρα. 'Αν ἤξερα πῶς ή ἀγάπη τους ἦταν ἔτσι δυνατή, δὲ θά τους χωρίζα γιά ὅλη τὴ Δανιμαρκία. Τρέξτε στὴν κάμαρη τῆς Σινίλδης και προσπαθήστε νά τὴ σῶστε· τρέξτε στὴν κρεμάλα· δέν ἦταν κλέφτης ὁ Χαφμποῦρ.

Κι ὅτα φτάσανε στὴν κάμαρη τῆς Σινίλδης, τὴ βρῆκαν ἔσπλωμένη χωρὶς ζωὴ μες' στὴ φωτιά' κι' ὅτα στὴ κρεμάλα φτάσανε, ἦταν ὁ Χαφμποῦρ νεκρός.

Πῆραν τὸ Χαφμποῦρ, τὸ γιδὸ του βασιλιά, τὸν τυλίξαν μες' σὲ λευκὸ σεντόνι και τότε θάψανε στο ἀγιασμένο χῶμα στὴν πολυαγαπημένη του σιρά.

Πιάσαν τὴ σκλάβη άπ' τὸ λαιμὸ και τὰ μαλλιά και τὴν κάμανε νά δοκιμάση θάνατο τρομερό. Τῆνε χῶσανε ζωντανὴ μέσα στὴ γίς. Αὐτὸ ἦταν τὸ κρεβάτι του γάμου της.

(Μετάφραση 'Ηλ. Β).

Σ. Μ. Είναι φανερὴ και σπουδαία ή παραπολὺ μεγάλη ὁμοίότητα σὲ μερικὲς μεριδὲς του 'Δανιμαρκέζικου τόπου

'Από τοῦ κάστρου τὰ θεμέλια κι' ἀπὸ κάθε πιθανὴ χωμάτου χάραξαν νερὰ περίσσια, ἀστείρευτα, που ἀγρίεψαν και θρόασεψαν κάθε κλαρι και χόρτο και δέντρί. Έκει ή σικιά εἶχε τ' ἀνάστημα πλατάνου· κι' ἀπὸ κάτου, κι' ἀπὸ γύρω της, ή μαυροφυλλη ἀγουζά κυνηγοῦσε στο ψήλωμα τὴν καλαμιά τὴν ἀγρια. 'Ο φλόμος ὁ γαλακτερός πολέμαγε νά φτάση τὴν ἀγουζά κι' ὁ ταπεινὸς ὁ σφέδουκλας νά περῶση τὸ φλόμο. 'Ο βᾶτος ἄφινε τὰ λουριά του, παχιά σὰν ἀμπελόκλαδα, και πλέκονταν σφιχτὰ με τ' ἄλλα τ' ἀγριοχόρτα. Μέσα στῆς πέτρες ρίζωνε θυμωμένη ή βρωμερὴ πικραγγοῦριά και κάτου στο θρασόμαχο τὸ χῶμα μάνιζε ή τοικνίδα. Που νά πατήση και που νά σταθῆ ἀνθρωπος σὲ τόπο, που μοναχὰ γιά τους βατράχους και τὰ φείδια και τῆς χελώνες ἦταν καλή διαμονή κι' ἀτάραχο βασίλειο;

'Ομως τῆς πρώτες μέρες ἄρσεε πολὺ στο παιδιά ή Φόσσα. Και θάλεγε κανέναν πῶς ἦταν ἐπίτηδες καμωμένη γιά κρυφτούλια και παιγνίδια. Εἶχε τόσα δέντρα ν' ἀνεβαίνουν τὰ παιδιά, κυνηγώντας τὸ ἕνα τ' ἄλλο, ή νά καθωνται στους ἴσκιους λέγοντας παρχμύθια. Εἶχε σικιές νά τρών τὰ σῦκα τους και νά κάνουν με τῆς βέργες τους δοξάρια. Εἶχε βᾶτα, δάση δάκκερα, νά χορταίνουν μούρα. Εἶχε πυκνὲς κουφοζυλιές νά κάνουν με τὰ κλωνάρια τους ντουφέκια, κι' ἀγουζὲς δᾶ ὄσες ἤθελαν νά βγάνουν μελάνη άπ' τὸν καρπό τους και νά ζωγραφίζουν στους τοίχους του κάστρου πλάσματα φανταχτερὰ. Δόθηκαν λοιπόν σὲ κάθε λογῆς παιγνίδια που τους ἔρχονταν καλόβολα ἐκεῖ μέσα. 'Ομως δέν εἶχαν τόπο ἐλεύθερο νά ξεθυμαίνου στὰ κυνηγητὰ και στὰ πηδημάτα. Οὔτε νά φωνάζου ή νά τραγουδοῦν εἶχανε πειά τόλμη, γιά τὴν ὁ βοσκὸς ἀπὸ πάνου ἀκόμα δέν τᾶχε καταλάβη, ἄλλοιῶς θά τᾶκανε με τὰ λιθάρια νά μὴν ἔχουν κατὰ που νά γύρουν. Σὰ βαριώνταν τέλος τὰ παιγνίδια, λούφαζαν κρυμμένα μες' τους ἴσκιους. Γύρω τους ἀπλώνονταν χπει-

δημοτικὸ τραγουδιὸ με τὴ δική μας τὴν 'Ηλιογέννητη' τὸ ξεκουστὸ τραγοῦδι, που σὲ πολλὰ μέρη τῆς 'Ηπειρος τὸ λένε και σὰν παραμῦθι. 'Οπως ἐδῶ, ἔτσι και στὴν 'Ηλιογέννητη τὸ βασιλόπουλο ρωτάει τὴ μάγισσα, πῶς βιάπολάφη τὴν ἀγάπη του· ἔτσι νύνηται γυναίκα και πᾶσι νά βρῆ τὴν ὁμορφὴ παρθένα, που γίνεθι ἀνάμεσα στις σκλάβες της. 'Ετσι τὸν δέχεται με χαρὰ σὰν κίρη και τὸν παίρνει νά κοιμηθῆ μαζί της. 'Ετσι πεθαίνουν κ' οἱ δὺ τὴν ἴδια στιγμὴ. Μοναχὰ πῶς στὴν 'Ηλιογέννητη δὲ βρίσκονται, κακιά σκλάβη και κατὰδωσες, παρὰ ξεγέλασμα, που γίνεται ἀφορμὴ νά πεθάνη ή 'Ηλιογέννητη και νά σκοτωθῆ ὁ ἀγαπημένος της ἀπάνου στο νεκρὸ της. Πιὸ τρυφερὸ τὸ δικὸ μας τραγοῦδι και πιὸ ἀπλοϊκό' γι' αὐτὸ πιὸ τεχνικὸ κι ἀψηφονότο· πιὸ τραγικὸ κι ἄγριο τὸ Δανιμαρκέζικο. Τάχα ή ἀθάνατη 'Ελληνική πηγὴ νᾶδωσε και στις ἀπόμακρες αὐτὲς χῶρες τέτοιο τραγοῦδι τῆς ἀγάπης; 'Η α' 'Ηλιογέννητη' εἶναι γνώριμη παντοῦ στὴν 'Ελλάδα και σ' ὅλα τὰ νησιά μας τῆς 'Ανατολῆς. 'Ο εσβαστός μας κ. Πολίτης θά ἔιρη βέβαια ποιά εἶναι ή ἀπόκρυφη δέση ὅλων αὐτῶν τῶν τραγοιδιῶν που ζοῦνε στο ἀτόμα του λαοῦ τᾶσα ἀνόμοιων τάπων.